

Referanser: KR 56/05, KM 07/05, KR 15/06, KR 57/06, KR 61/13, KR 50/17, KM 11/18

Arkivsak: 19/04794-1

Drøfting om Nasjonale retningslinjer og veiledning for samiske liturgiske klær og kirketekstiler

Sammendrag

Biskopene i Den norske kirke har i dag ingen nasjonale retningslinjer å forholde seg til når samiske kirketekstiler og liturgiske klær skal godkjennes. Samisk kirkeråds sekretariat har påbegynt et slikt arbeid og skal sette sammen en arbeidsgruppe som skal jobbe med dette. Samisk kirkeråd blir bedt om å komme med innspill til videre prosess i saken.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd ber sekretariatet arbeide videre med saken med de innspill som er kommet inn.

Saksorientering

Bakgrunn

I Strategiplan for samisk kirkeliv kapittel 4.6. omtales samiske kunst- og kulturuttrykk som en del av kirkens liv. Etter hvert som samisk kirkeliv har blitt mer synlig, har behovet for liturgiske klær med samisk symbolikk, samt samisk utsmykning av kirker blitt tematisert. Selv om det i de senere år er gjort noe arbeid med å få på plass samisk kirkekunst og samisk utsmykking av liturgiske klær, gjenstår fortsatt mye. I Den norske kirke er det utarbeidet *Regler og veiledning for bruk av liturgiske klær* og *Kirkerådets veiledning til symboler på stola*. I tillegg finnes boka *Liturgiske klær – Alba, stola, messehagel og bispekåpe i Den norske kirke*, av Turid Lundby. Ingen av disse dokumentene omtaler samiske kirketekstiler

nevneverdig. Saemien Åålmege har for noen år siden nedsatt en *Utsmykkingskomité* som har jobbet med utsmykking av sørsamiske kirketekstiler. Utover det som er nevnt over er det ikke laget spesifikke/nasjonale retningslinjer for utforming og bruk av tradisjonelle samiske symboler-, mønstre -og farger i liturgiske klær og i kirkekunst. Biskopene i Den norske kirke har derfor ingen retningslinjer å forholde seg til når samiske kirketekstiler og -liturgiske klær skal godkjennes. For at liturgiske klær og kirketekstiler i Den norske kirke skal fremstå enhetlig er det nødvendig at slike retningslinjer blir utarbeidet.

I KM 11/18 ble det gjort et veivalg for Den norske kirkes videre satsing på kunst- og kultur. I vedtaks punkt 10 står det: «Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med bispedømmerådene til å styrke og koordinere satsningen på samisk kirkemusikk og kirkekunst.» Som en oppfølging av det vedtaket har Kirkerådets sekretariat sammen med Samisk kirkeråd satt ned en liten arbeidsgruppe bestående av representanter fra KR, SKR og én representant fra hhv. Oslo-, Nidaros-, Sør-Hålogaland- og Nord-Hålogaland bispedømme som skal få iverksatt dette vedtaket. I denne forbindelse har vi også nedsatt en liten ad hoc-gruppe til å gjøre «fotarbeidet». Her sitter en representant fra KR, en representant fra SKR og en representant fra ett bispedømme. I tillegg møtes KR og SKR etter behov. Denne arbeidsgruppen er i gang med koordineringsarbeidet. Det er blant annet bestemt at Kirken i år 2020 skal satse på salmer og salmesang, siden det er 150 år siden Landstads *Kirkesalmebog* og *Salbmagirje* ble tatt i bruk første gang, og at det i år 2021 skal satses på kirketekstiler.

Samisk kirkeråd vil starte arbeidet med kirketekstiler så tidlig som mulig. Sekretariatet har i løpet av høsten 2019 deltatt på fagsamlinger om kirketekstiler og kunstuttrykk i kirkerommet og forhørt seg hvordan det er fornuftig å jobbe med dette. Sekretariatet foreslår å nedsette en arbeidsgruppe som skal bistå i arbeidet med å få laget retningslinjer og veiledning. Sammensetningen i en slik arbeidsgruppe forutsetter innsikt i og forståelse for de teologiske, de liturgiske, de estetiske, de historiske og de håndverksmessige sidene ved utforming av kirketekstiler og liturgiske klær, i tillegg til duodji og samiske kunstuttrykk. Arbeidsgruppen skal utarbeide nasjonale retningslinjer og veiledning for bruk av samiske liturgiske klær - og kirketekstiler. I første omgang skal dette arbeidet omhandle liturgiske klær og kirketekstiler. Utsmykking, arkitektur, inventar og øvrig utstyr vil behandles senere. I løpet av prosessen er det viktig at man ser til hva som er blitt gjort på dette feltet i kirkene i Sverige og Finland.

For at arbeidsgruppen kan jobbe godt bør arbeidsgruppen ikke være for stor. Med utgangspunkt i nevnte regel- og veiledningsdokumenter ser sekretariatet for seg at arbeidsgruppen består av 4-5 personer med følgende fordeling:

- 1 teolog
- 1 kunsthistoriker
- 1 kirketekstilutformer
- 1 med formell fagkompetanse i duodji
- [1 sekretær, fra SKR-sekretariat]

Foruten kompetanse bør man sørge for geografisk spredning og kjønnsbalanse i gruppa. Sekretariatet mener at det er viktig at personer i en slik arbeidsgruppe har høyt formelt kompetansenivå på sitt fagfelt.

Forslag til mandat

Ulike alternativer er markert med [klammer]

Med utgangspunkt i Den norske kirkes *Regler og veiledning for bruk av liturgiske klær* og *Kirkerådets veiledning til symboler på stola* skal arbeidsgruppen utarbeide [nasjonale] retningslinjer og veiledning for [utforming av -og] bruk av [samiske] [samiskinspirerte] liturgiske klær [og kirketekstiler] i Den norske kirke.

Samisk kirkeråds sekretariat vil be Samisk kirkeråd komme med innspill til videre prosess i denne saken.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Oppfølging av denne saken må skje innenfor Samisk kirkeråds ordinære driftsbudsjett.